

จากข้อมูลตามรายงานประจำปี 62 ของคณะทำงานด้านการ

‘บิลลี่’ ปลุกกระแส ก.ม.ป๋อเงสีหาธิ

ค

คดีฆาตกรรม “บิลลี่-พอลละจี รักจงเจริญ” แกนนำกะเหรี่ยง บ้านบางกลอย จ.เพชรบุรี ที่อยู่ในชั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม มี “เจ้าหน้าที่รัฐ” ตกเป็นผู้ต้องหา รวม 4 คน คือ นายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร อดีตหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน, นายบุญแทน บุษราคัม, นายธนเสฏฐ์ หรือ “ไพฑูรย์” แซ่มเทต และ นายกฤษณพงษ์ จิตต์เทศ

คดีดังกล่าวใช้เวลา 5 ปี กว่าที่จะพบ “หลักฐาน” ที่ทำให้สามารถเดินหน้าต่อไปถึงชั้นตอนสำคัญคือการออกหมายจับผู้ต้องหาและเริ่มต้นกระบวนการต่อสู้คดีอย่างเป็นทางการ ซึ่งไม่ว่าคดีฆาตกรรมบิลลี่จะต้องใช้ระยะเวลาพิสูจน์ความจริงนานแค่ไหน หรือจบลงอย่างไร

สิ่งหนึ่งที่ “เริ่มต้น” ไว้และไม่ควรถอยหลังกลับคือการผลักดันร่างกฎหมายป้องกันความสูญเสียซ้ำรอย

จากข้อมูลตามรายงานประจำปี 62 ของคณะทำงานด้านการ

‘บิลลี่’ ปลุกกระแส ก.ม.ป้อง

บังคับสูญหายโดยไม่สมัครใจขององค์การสหประชาชาติที่นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ พบว่าประเทศไทยถูกระบุว่ามีจำนวนผู้ถูกบังคับให้สูญหายมากถึง 86 คน สูงเป็นอันดับ 3 ของประเทศแถบอาเซียน รองจากฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีความพยายามผลักดันให้มีกฎหมายป้องกันการอุ้มหาย และซ้อมทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐมาตั้งแต่ปี 59 แต่จนถึงปัจจุบันกฎหมายเพื่อสิทธิมนุษยชนฉบับดังกล่าวก็ยังไม่สามารถเป็นจริงขึ้นมาได้ และมักถูกหยิบยกมารื้อฟื้นเป็นครั้งคราวเมื่อมีเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นความจำเป็นของกฎหมายแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งภาพคดีของบิลลี่ ปลุกกระแสให้กฎหมายนี้กลับมาอยู่ในความสนใจของสังคมอีกครั้ง

ปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวถูกผลักดันในชื่อ ร่างพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. ... แต่อยู่ๆ ช่วงโค้งสุดท้ายของการพิจารณาในชั้นสภาภินิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อเดือน มี.ค. ที่ผ่านมา กลับถูกถอดวาระพิจารณาถ่วงถ่วง กระทั่งมีความคืบหน้าของคดีฆาตกรรมบิลลี่ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รัฐตกเป็นผู้ต้องสงสัยเกี่ยวกับการหายตัวไปตั้งแต่ต้นร่างพ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวจึงถูกพูดถึงและมีการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้อง จนทราบความคืบหน้าว่ามีการเสนอร่างพ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรไปเมื่อวันที่ 18 ก.ค. 62 ระหว่างนี้จึงต้องรอการพิจารณาตามขั้นตอนกันต่อไป

แม้โดยที่กฎหมายจะเกิดจากแรงผลักดันพันธสัญญาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเป็นภาคี “อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี” และ “อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย

รายละเอียดเล่าที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวข้องกับการกระทำทารุณ เช่น ข้อสงสัยการซ้อมทรมานในพื้นที่ภาคใต้ ยกตัวอย่างล่าสุดที่เกิดขึ้นกับ “นายฮับดุลเลาะ อีซอมูซอ” ผู้ต้องสงสัยคดีความมั่นคง หรือการอุ้มหายที่เกิดขึ้นในกลุ่มนักเคลื่อนไหว นักสิทธิ

ทรมาน - อุ้มหาย

ถึงเวลาเลิก เดินหน้า...ถอย

มนุษย์ที่ยังไม่ได้คำตอบ เป็น ดาย ร้าย ดี??

ความคาดหวังในร่างกฎหมายฉบับนี้จึงอยู่ที่การหาคำตอบ...

ทบทวนร่างพ.ร.บ.ที่คราวนี้หลายคนตั้งความหวังจะก้าวไปข้างหน้าได้จนสุดทาง มีหลักการสำคัญคือการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปราม ตลอดจนมาตรการเยียวยา ซึ่งกฎหมายจะให้นิยามสำคัญ

ภรรยาบิลลี่ต่อสู้ยาวนาน จนนำไปสู่การออกหมายจับเจ้าหน้าที่รัฐ

2.ลงโทษผู้กระทำความผิด โดยมีเหตุผู้หนึ่งหรือบุคคลที่สามได้กระทำกระทำความผิด 3.ข่มขู่หรือขู่แจ้งผู้ถูกกระทำ ผู้กระทำความผิดฐานทรมาน

กระทำให้นुकคนสูญหาย

มาตรา 6 ผู้ใดเป็น

กระทำความผิดประการใดให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้หนึ่งปฏิเสธว่าบุคคลนั้นเป็นด้ายร้ายคือฐานกระทำให้นुकคนสูญหาย

สูญหายต้องสืบจน

มาตรา 9 ในความผิด

การสืบสวนจนกว่าจะพบ

หลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคล

สามี ภรรยา บุพการี

มาตรา 10 ในคดีความ

ภรรยา บุพการี และผู้สืบสันดาน

ตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ

มาตรา 13 ให้มีการตั้ง

ป้องกันและปราบปรามการทรมาน

โดยหลักเช่น กำหนดนโยบาย

สูญหาย กำหนดมาตรการฟื้นฟู

เสียหาย มีมาตรการป้องกันไม่

เช่น การทรมาน การกระทำให้นुकคนสูญหาย เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ได้รับความเสียหาย มีการระบุความคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำรุนแรง หรือบังคับข่มขู่ของเจ้าหน้าที่ มาตรการป้องกันเหตุร้าย สิทธิในการเข้าถึงความเป็นธรรมของครอบครัว ลักษณะการดำเนินคดีโดยเฉพาะ และบทลงโทษ โดยสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

กระทำทรมาน

มาตรา 5 ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดโดยประมาทหรือความเจตนาประมาทหรือทุจริตอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย 1.ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม

ส ก.ม.ป้องสิทธิ

น - อัมหาย

ก เดินหน้า...ถอยหลัง

าย คี???
บ้จึงอยู่ทำการาคำตอบ...
ยคนดังความหวังจะก้าวไปข้าง
การกำหนดมาตรการป้องกันและ
ซึ่งกฎหมายจะให้ขยายสำคัญ

2.ลงโทษผู้ถูกระทำ โดยมีเหตุจากการกระทำซึ่ง
ผู้มันหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้
กระทำ 3.ข่มขู่หรือขู่แจ้งผู้ถูกระทำหรือบุคคลที่
สาม ผู้มันกระทำผิดฐานทรมาน

กระทำให้สูญหาย

มาตรา 6 ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจับ ขัง ลักพา หรือ
กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายโดยเจ้า
หน้าที่รัฐผู้นั้นปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิดหรือไม่ให้ทราบ
บุคคลนั้นเป็นตายร้ายดีอย่างไร หรืออยู่ที่ใด ผู้นั้นกระทำความผิด
ฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย

สูญหายต้องสืบจนรู้คนทำ

มาตรา 9 ในความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายให้ดำเนิน
การสืบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่กระทำให้สูญหายหรือปรากฏ
หลักฐานน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย

สามี ภรรยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ร้องทุกข์ได้

มาตรา 10 ในคดีความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย สามี
ภรรยา บุพการี และผู้สืบสันดาน เป็นผู้เสียหายสามารถเข้าร้องทุกข์ได้
ตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ

มาตรา 13 ให้มีการตั้งคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคล” ทำหน้าที่
โดยหลักเช่น กำหนดนโยบาย มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน บังคับ
สูญหาย กำหนดมาตรการฟื้นฟูเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจผู้ได้รับความ
เสียหาย มีมาตรการป้องกันไม่ให้มีการปกปิดการควบคุมตัวบุคคล

รอกพหยาฉบับเจ้าหน้าที่รัฐ

หาย เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ได้รับความ
กับการกระทำรุนแรง หรือบังคับ
ทุพรัย สิทธิในการเข้าถึงความ
จำเป็นคดีโดยเฉพาะ และบท
ดังนี้

กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นเกิด
งแก่ร่างกายและจิตใจ ประกอบ
จากผู้ถูกระทำหรือบุคคลที่สาม

ทำความเข้าใจสังคม รวบรวมสถิติคดี

มาตรา 20 ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีอำนาจหน้าที่
สนับสนุนงานหนึ่งในนั้นคือการทำความเข้าใจและให้ความรู้เรื่องการ
ทรมาน ไร้มนุษยธรรมและการทำให้บุคคลสูญหายทั้งในส่วน
ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนรวบรวมข้อมูล สถิติคดี เพื่อจัด
ทำรายงานประจำปีเสนอกรม พร้อมแนวทางป้องกัน

ควบคุมตัวต้องโปร่งใส

มาตรา 21-25 เป็นหมวดการป้องกันที่กำหนดขอบเขตการ
ควบคุมตัวบุคคลที่ต้องมีการบันทึกรายละเอียดชัดเจนทั้งตัวผู้ถูก
ควบคุม ผู้ทำการควบคุม สถานที่ ข้อมูลสภาพร่างกายก่อนควบคุม
และก่อนปล่อยตัว หากเกิดการตายต้องระบุสาเหตุและสถานที่เก็บศพ
นอกจากนี้ยังให้ญาติหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องขอให้เจ้าหน้าที่รัฐค
งกล่าวให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ควบคุมตัวอยู่ ในกรณีถูกปฏิเสธมี
สิทธิร้องต่อศาลให้เป็นผู้สั่งเปิดเผยข้อมูลได้ (มาตรา 23 เจ้าหน้าที่รัฐ
อาจไม่เปิดเผยข้อมูลได้หากเห็นว่าจะทำให้เกิดอันตรายหรือละเมิด
ความเป็นส่วนตัวหรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนคดีอาญา)

เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดถูกทรมานหรือทำให้สูญหาย สาม
ภรรยา ญาติ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวน
คดีพิเศษ คณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่รับมอบหมาย สามารถยื่น
ให้ศาลได้สวนโดยพยาน หรือมีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลใดมา

ให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารหรือ
วัตถุอันใดประกอบการ
ได้สวน

และเพื่อประโยชน์

ในการระงับการทรมาน
เยียวยาความเสียหายเบื้องต้น
ศาลอาจมีคำสั่งให้ยุติ
การทรมาน เปลี่ยนสถานที่
ควบคุม ให้ได้พบญาติหรือ
บุคคลที่ไว้ใจเป็นการส่วน
ตัว รักษาพยาบาล เปิดเผย
เอกสารบันทึกได้ เป็นต้น

ความรุนแรงในภาคใต้

หนึ่งประเด็นอ่อนไหวที่ถูกโยงกับพหยาฉบับ

เป็นคดีพิเศษ ขึ้นศาลอาญาคดีทุจริตฯ

ในการดำเนินคดี กำหนดให้ความผิดตามพ.ร.บ.ดังกล่าวเป็น
“คดีพิเศษ” ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และให้ศาล
อาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นผู้รับผิดชอบคดี

บทลงโทษ รับผิดชอบถึงผู้บังคับบัญชา

มาตรา 28-33 กำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิด และกระทำ
ให้บุคคลสูญหาย จำคุกตั้งแต่ 5-15 ปี ปรับตั้งแต่ 100,000-300,000
บาท หากผู้ถูกระทำได้รับอันตรายสาหัส จำคุก 10-25 ปี ปรับตั้งแต่
200,000-500,000 บาท แต่หากถึงแก่ชีวิต จำคุก 15-30 ปี
หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 300,000-1,000,000 บาท

สำหรับผู้บังคับบัญชา กรณีรู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความ
ผิดแต่ไม่ป้องกันหรือระงับการกระทำผิด หรือไม่ดำเนินการส่งเรื่อง
ให้สอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษ
ที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

เนื้อหาตามร่างฉบับนี้ไม่ว่าสุดท้ายจะออกมาในรูปแบบใด สิ่ง
สำคัญที่สุดของปัญหาข้อทรมานและอัมหายน่าจะอยู่ที่การเลือกวิธี
ปฏิบัติให้อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายเท่านั้น.

กับข่าวเฉพาะกิจ-รายอาบ